

**Reactie en Analyse van De Rolleman op de Monitor
Sociale Inclusie Roma en Sinti 2023, inclusief in
kennisstelling en Vervolgstappen**

Inleiding:

Dit document bevat de officiële reactie van De Rolleman op de Monitor Sociale Inclusie Roma en Sinti 2023. Onze opmerkingen en analyses laten zien dat de monitor geen neutrale of objectieve weergave is van de werkelijkheid, maar een verzameling aannames, projecties en interpretaties van ‘professionals’ die geen kennis hebben van onze cultuur, geen bevoegdheid hebben om uitspraken te doen over discriminatie, opvoeding, gezondheid of criminaliteit, en vaak handelen vanuit hun eigen belangen.

In de monitor worden culturele kenmerken van Sinti, Roma en woonwagenbewoners — zoals rondtrekken, familiebanden, opvoeding, tradities en het wonen in een woonwagen — herhaaldelijk gepresenteerd als problemen, spanningsbronnen of verklaringen voor maatschappelijke achterstand. Daarmee wordt onze cultuur zelf geframed als obstakel. Dit is niet alleen stigmatiserend, maar vormt een ernstige inmenging in een beschermde minderheidscultuur.

Daarnaast worden er uitspraken gedaan over vermeende criminaliteit, gezondheid, mentale problemen, verzekeringsstatus en sociaal gedrag van onze gemeenschap, zonder dat duidelijk is op welke gegevens deze observaties zijn gebaseerd. Zulke uitspraken kunnen niet worden gedaan zonder óf verboden etnische registratie óf ongefundeerde stereotypering. Beide zijn onaanvaardbaar en juridisch problematisch.

De monitor stuurt bovendien openlijk aan op assimilatie. Jongeren worden gepresenteerd als instrumenten voor culturele verandering, en er wordt gesproken over ‘hoopvolle ontwikkelingen’ wanneer zij afstand nemen van hun eigen cultuur. Dit is geen sociale inclusie, maar culturele heropvoeding.

Ook wordt er gepleit voor de inzet van intermediairs en specifiek beleid, terwijl de gemeenschap zelf herhaaldelijk heeft aangegeven rechtstreeks met gemeenten te willen spreken. Dat professionals toch blijven pleiten voor tussenpersonen, terwijl zij zelf die rol vervullen, toont een duidelijk belangenconflict en ondermijnt de onafhankelijkheid van de monitor.

De Rolleman verwerpt deze benadering volledig. Onze cultuur is geen probleem dat moet worden opgelost, maar een beschermd erfgoed dat recht heeft op voortbestaan. De overheid heeft de plicht om onze cultuur te respecteren, niet om haar te observeren, te herinterpreteren of te sturen. In dit document leggen wij daarom per onderdeel van de monitor vast waar sprake is van stigmatisering, bevooroordeelde aannames, verboden inmenging en methodologische onhoudbaarheid.

Aanvullende toelichting

Na kennisname van de Monitor Sociale Inclusie Roma en Sinti 2023 is de landelijke woonwagenvereniging De Rolleman diep geschrokken van de inhoud, toonzetting en aannames die in dit document worden gepresenteerd. De monitor bevat talrijke passages waarin onze cultuur, onze jongeren, onze opvoeding, onze gezondheid, onze woonvorm en zelfs vermeende criminaliteit worden beschreven op een wijze die wij als stigmatiserend, bevooroordeeld en juridisch uiterst problematisch beschouwen.

Omdat de monitor uitspraken bevat die alleen gedaan kunnen worden op basis van óf verboden etnische registratie óf ongefundeerde stereotypering, heeft De Rolleman onmiddellijk vervolgstappen genomen. Direct na het lezen van de monitor hebben wij een formeel Woo-verzoek ingediend bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), met afschrift aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Dit Woo-verzoek heeft tot doel volledige transparantie te verkrijgen over:

Reactie en Analyse van De Rolleman op de Monitor Sociale Inclusie Roma en Sinti 2023, inclusief in kennisstelling en Vervolgstappen

- a) welke organisaties, personen en ‘professionals’ betrokken waren bij de totstandkoming van de monitor;
- b) welke gegevens zijn gebruikt en hoe deze zijn verzameld;
- c) welke aannames, kaders en opdrachten aan onderzoeksbureaus zijn verstrekt;
- d) en welke communicatie heeft plaatsgevonden tussen ministeries, externe partijen en zelfbenoemde vertegenwoordigers.

De Rolleman acht dit noodzakelijk omdat de monitor uitspraken doet over cultuur, gezondheid, mentale problematiek, onderwijs, opvoeding, verzekeringsstatus en vermeende criminaliteit van een beschermde minderheidsgroep, zonder dat duidelijk is op welke rechtmatige bron deze informatie is gebaseerd. Dit roept ernstige vragen op over mogelijke schendingen van de AVG, belangenverstrengeling, misrepresentatie en beleidsvorming op basis van aannames in plaats van feiten.

Deze reactie van De Rolleman moet daarom worden gelezen in samenhang met het ingediende Woo-verzoek. Beide documenten vormen één geheel: een formele vastlegging van onze zorgen, onze juridische positie en onze eis tot volledige transparantie over de totstandkoming van een monitor die diep ingrijpt in de waardigheid, autonomie en culturele rechten van onze gemeenschap.

Bron: Monitor Sociale Inclusie Roma en Sinti 2023 - Pagina 8:

Culturele veranderingen worden soms, met name door oudere respondenten, als negatief gezien. Jongere respondenten zien dit vaker als een natuurlijke ontwikkeling en het meegaan met de tijd.

Professionals merken op dat jongeren steeds vaker afwijken van wat zij als traditionele gebruiken zien. Soms zou dit volgens deze professionals tot spanningen leiden. Jongeren binnen de gemeenschap kunnen volgens respondenten druk ervaren van ouders, familie, en de bredere gemeenschap, maar voelen zich ook niet altijd gewaardeerd in andere delen van de Nederlandse maatschappij.

Ze zouden soms geconfronteerd worden met weerstand vanuit delen van de gemeenschap wanneer ze afwijken van wat cultureel als normatief wordt beschouwd.

Reactie De Rolleman:

Het is buitengewoon schokkend dat onze cultuur en onze jongeren worden geobserveerd alsof zij een probleem vormen. De beschreven ‘spanningen’ en ‘druk’ bestaan niet binnen de cultuur zelf, maar zijn uitsluitend projecties van de dominante cultuur die moeite heeft met wat niet in haar eigen normatieve kader past.

Door interne culturele realiteiten te herinterpreteren vanuit een extern, dominant perspectief, ontstaat een vorm van verboden inmenging in een beschermde cultuur en culturele autonomie. Dit is geen objectieve observatie, maar een culturele herdefiniëring door buitenstaanders.

Wanneer ouders binnen een beschermde minderheidsgroep hun kinderen corrigeren of opvoeden volgens de normen van hun eigen cultuur, dan is dat een interne culturele aangelegenheid. De dominante cultuur — en zeker de overheid — heeft daar geen enkele rol in. Elke poging om dit te problematiseren, te observeren of te herinterpreteren als “druk”, “weerstand” of “spanningen” is een vorm van ongeoorloofde inmenging in de culturele autonomie van de gemeenschap.

1. Culturele continuïteit

Cultuur bestaat alleen bij de gratie van overdracht van generatie op generatie. Zonder correctie, uitleg, bijsturing en opvoeding bestaat cultuur niet.

2. Familiale autonomie

Ouders hebben het recht én de plicht om hun kinderen op te voeden volgens hun eigen waarden, zolang dit binnen de wet blijft.

3. Verbod op inmenging

De overheid mag zich niet bemoeien met interne culturele processen.

Bron: Monitor Sociale Inclusie Roma en Sinti 2023 - Pagina 10

Deelname primair onderwijs en voorschoolse educatie

De geïnterviewde professionals beschrijven de onderwijssituatie van Sinti- en Roma-kinderen als precair, waarbij zij positieve ontwikkelingen waarnemen in het primair onderwijs. Deze verbetering wordt toegeschreven aan de motivatie van jonge, opgeleide ouders en de aandacht van onderwijsinstanties. Desondanks hebben de bevraagde professionals het idee dat veel van de kinderen beginnen met leerachterstanden, vooral in taal en sociale vaardigheden. Zij geloven dat meer deelname aan voorschoolse educatie deze achterstanden kan verkleinen.

Ontwikkelingen in voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs is er een langzame stijging waar te nemen in het onderwijsniveau van Sinti- en Roma-kinderen. Professionals observeren meer doorstroming naar hogere onderwijsniveaus, deels dankzij de stimulering door jonge ouders die zelf onderwijs hebben genoten.

Reactie De Rolleman:

Het idee dat 'meer voorschoolse educatie' noodzakelijk zou zijn voor Sinti- en Roma-kinderen is niets anders dan een oproep tot verdere aanpassing aan de dominante cultuur. Het is schokkend dat normale culturele ontwikkeling en opvoeding binnen onze gemeenschap worden gepresenteerd als een 'achterstand' die moet worden weggewerkt. Dit soort redeneringen miskent onze eigen waarden, ritmes en opvoedtradities, en werkt direct ontwrichtend op de culturele continuïteit die van generatie op generatie wordt doorgegeven. Het sturen op assimilatie onder het mom van 'onderwijsverbetering' is schadelijk, stigmatiserend en vormt een ongeoorloofde inmenging in een beschermde cultuur.

Relatief veel verzuim

Een veelvoorkomend probleem volgens de bevraagde professionals is het relatief hoge schoolverzuim onder Sinti- en Roma-kinderen. Zij noemen als redenen hiervoor dat een deel van de ouders kinderen eerder ziekmeldt bij milde symptomen of dat het zorgen voor familie geprioriteerd wordt.

Reactie De Rolleman:

Het is schokkend dat normaal cultureel gedrag binnen onze gemeenschap wordt gepresenteerd als 'relatief veel verzuim'. Het eerder ziekmelden van kinderen of het prioriteren van familie zorg zijn geen problemen binnen onze cultuur, maar worden door de dominante cultuur als afwijking bestempeld. Door deze keuzes te framen als tekortkomingen, wordt onze gemeenschap opnieuw geobserveerd en beoordeeld vanuit een extern normatief kader. Dit is een ongeoorloofde inmenging in een beschermde cultuur.

Reactie en Analyse van De Rolleman op de Monitor Sociale Inclusie Roma en Sinti 2023, inclusief in kennisstelling en Vervolgstappen

Bron: Monitor Sociale Inclusie Roma en Sinti 2023 - Pagina 11

Toekomstverwachtingen voor onderwijs

De toekomstverwachtingen van professionals zijn gemengd. Sommigen verwachten dat kinderen vaker naar school zullen gaan en hogere onderwijsniveaus zullen bereiken, vooral door de invloed van onderwezen ouders. **Anderen** vrezen echter dat de **onderwijskloof blijft bestaan zonder gerichte inspanningen**. Onderwijsprofessionals pleiten voor een **langdurig en actief onderwijsbeleid** om positieve ontwikkelingen te ondersteunen en de druk op het onderwijssysteem, die Sinti en Roma leerlingen harder kan treffen, te verlichten.

Reactie De Rolleman:

Het is schokkend dat de toekomst van onze kinderen wordt besproken alsof hun ontwikkeling afhankelijk is van 'gerichte inspanningen' en beleid dat hen moet aanpassen aan de dominante cultuur. Het wordt benadert als een heropvoeding, dat zelfs als een positieve ontwikkeling gezien wordt.

De veronderstelling dat Sinti- en Roma-leerlingen een druk op het onderwijssysteem vormen, is geen feit maar een projectie van buitenaf. Het is schokkend dat de ontwikkeling van onze kinderen wordt beoordeeld vanuit een extern perspectief dat onze waarden en tradities niet erkent. Dit soort aannames – probleemcategorie - stuurt aan op assimilatie en vormt een ongeoorloofde inmenging in een beschermde cultuur.

Vooraf zpp'ers

Het beeld over de manier waarop Sinti en Roma rondkomen is divers. Zowel personen behorende tot de doelgroep **als professionals** geven aan dat er ook een **relatief hoge mate van uitkeringsafhankelijkheid is**. Volgens veel van de bevraagde Sinti en Roma heeft dit vaak een reden. Bijvoorbeeld omdat zij geen eerlijke kansen hebben gehad op school, of dat het een gevolg is van discriminatie op de arbeidsmarkt. Ondanks dat werken in loondienst minder gebruikelijk is, **wordt dit steeds vaker waargenomen door professionals onder jongeren en alleenstaande vrouwen**. **Door verschillende van de door ons bevraagde professionals wordt vermoed dat sommige Sinti en Roma aanvullend inkomen vergaren met onbekende of illegale activiteiten**.

Volgens Sinti en Roma wijzen dit soort uitspraken op vooroordelen van professionals en hebben zij vaak niet een volledig beeld en houden dit soort uitspraken vooroordelen in stand. **Een enkele professional geeft aan dat zelf te hebben gehoord van een persoon uit de gemeenschap. Bij andere professionals zijn het vermoedens. Zij zien bijvoorbeeld bij huisbezoeken dat er dure spullen staan, terwijl het bij hen bekend is dat, het gezin moet rondkomen van een uitkering.** Sinti en Roma zien dit soort uitspraken als stigmatiserend.

Reactie De Rolleman: Wanneer professionals spreken over een 'hoge mate van uitkeringsafhankelijkheid onder Sinti en Roma, vooral onder vrouwen en jongeren', dan is dat alleen mogelijk op basis van twee bronnen: óf er bestaat een vorm van etnische registratie (wat o.a. verboden is onder de AVG), óf men baseert zich op vooroordelen en subjectieve aannames. In beide gevallen is dit uiterst problematisch. Het gebruik van dergelijke uitspraken zonder transparante, rechtmatige gegevensbron is in strijd met het discriminatieverbod en draagt direct bij aan stigmatisering van een beschermde minderheidsgroep.

Het is diep schokkend dat professionals onze gemeenschap blijven observeren alsof wij een risico- of probleemcategorie zijn. Normale culturele keuzes worden weggezet als 'uitkeringsafhankelijkheid', en zonder enig bewijs worden zelfs vermoedens! van illegale activiteiten geuit! Dit is geen objectieve analyse, maar een vorm van etnische observatie en

stigmatisering. Door huisbezoeken en materiële bezittingen te koppelen aan vermoedens, wordt onze cultuur opnieuw beoordeeld vanuit een dominant perspectief dat onze realiteit niet kent. Dit is een ongeoorloofde inmenging in een beschermde cultuur.

Invloed van culturele verwachtingen

Culturele verwachtingen beïnvloeden de arbeidsmarktdelname van Sinti en Roma. Het gebrek aan rolmodellen en startkwalificaties enerzijds, en **conservatieve normen, zoals de verwachting dat vrouwen thuisblijven anderzijds, beperken hun kansen.**

Reactie De Rolleman: Het is schokkend dat normale culturele gewoonten binnen onze gemeenschap worden gepresenteerd alsof zij onze kansen beperken. Door te spreken over 'culturele verwachtingen' die arbeidsdeelname zouden hinderen, wordt onze cultuur zelf als probleem neergezet. Dit is geen objectieve analyse, maar een vorm van verboden inmenging waarbij externe professionals onze waarden en tradities herinterpreteren vanuit hun eigen dominante normen.

Daarmee wordt onze cultuur gereduceerd tot een beperking, in plaats van erkend als een volwaardige en beschermde levenswijze.

Bron: Monitor Sociale Inclusie Roma en Sinti 2023 - Pagina 12

Ontwikkeling

van jongeren Desondanks is er **volgens professionals** een toename in ondernemerschap onder jongere Sinti en Roma, **wat wijst op een groeiende wens naar autonomie. Deze generatie staat meer in contact met de buitenwereld en maakt soms andere keuzes dan traditioneel gebruikelijk, wat spanningen kan opleveren binnen de gemeenschap.**

Er wordt verwacht door professionals dat deze ontwikkelingen de arbeidspositie langzaam zullen verbeteren, hoewel op korte termijn geen grote veranderingen worden voorzien.

Reactie De Rolleman: Het wordt gepresenteerd als een positieve ontwikkeling wanneer woonwagenjongeren afstand nemen van hun eigen cultuur en familiebanden. Dat is geen objectieve observatie, maar een normatief oordeel vanuit de dominante cultuur.

De suggestie dat 'andere keuzes' en 'meer contact met de buitenwereld' wenselijk zijn, miskent dat deze veranderingen juist spanningen en schade veroorzaken binnen een hechte, beschermde gemeenschap. Door culturele keuzes, familiebanden en tradities te problematiseren en te framen als 'spanningen' of 'beperkingen', verschuift de inmenging van de overheid van het eerdere uitsterfbeleid gericht op onze woonvorm naar een nieuw soort uitsterfbeleid dat zich richt op onze jongeren en onze culturele identiteit zelf.

Niet langer wordt de woonwagen aangepakt, maar de band met onze cultuur. Dit is een ernstige vorm van inmenging in een beschermde minderheidscultuur.

Gezondheidssituatie

Fysieke gezondheid gekenmerkt door ongezonde levensstijl

Zowel bevraagde Sinti en Roma **als professionals geven aan dat de gezondheid van Sinti en Roma in Nederland kwetsbaar is. Genoemde redenen hiervoor zijn de levensstijl, waaronder slechte voedingsgewoonten, gebrek aan lichaamsbeweging en middelengebruik. Dit zou een rol spelen bij het vaker voorkomen van ziekten zoals kanker en hart- en vaatziekten, vooral onder ouderen.**

Reactie en Analyse van De Rolleman op de Monitor Sociale Inclusie

Roma en Sinti 2023, inclusief in kennisstelling en Vervolgstappen

Deels zou dit voortkomen uit armoedeproblematiek. Een deel van de Sinti en Roma geeft aan dat de slechte gezondheid ook samenhangt met de mentale problematiek en het gevoel niet gewenst te zijn in de samenleving. **Jongere leden van de gemeenschap lijken tegenwoordig iets vaker te sporten in vergelijking met Roma en Sinti in het verleden.**

Reactie De Rolleman:

Zeer schokkend is dat 'professionals' hier de gezondheid en leefstijl van onze gemeenschap nauwlettend observeren en beoordelen. Dit gaat niet alleen om verboden inmenging in een beschermde cultuur, maar ook om het systematisch monitoren van zowel ouderen als jongeren. Dergelijke observaties kunnen een schending vormen van de artikelen 9 en 10 van de AVG, omdat zij impliceren dat gevoelige gegevens over etnische afkomst en gezondheid worden verwerkt zonder rechtmatige grondslag. Dit soort praktijken draagt direct bij aan stigmatisering en ondermijnt de rechten en waardigheid van onze gemeenschap

Mentale problemen door intergenerationale trauma's en woonsituatie

Mentale problemen zijn ook prominent aanwezig **volgens zowel professionals** als de doelgroep, volgens onze respondenten vaak als gevolg van intergenerationale trauma's gerelateerd aan vervolging en oorlog. **Dat sluit niet uit dat er andere verklaringen kunnen zijn, bijvoorbeeld wanneer het willen respecteren van traditionele waarden maar ook het willen 'moderniseren' in strijd zijn met elkaar.** Deze problemen worden weinig openlijk besproken, **maar jongeren zoeken vaker professionele hulp.** Respondenten geven aan dat de huidige woonsituatie, waaronder het tekort aan woonwagencentra, zowel mentale als fysieke gezondheidsproblemen veroorzaakt. Voor sommige geïnterviewde Sinti en Roma leidt het 'gedwongen' wonen in een huis tot stress en mentale problemen, terwijl wonen op een woonwagencentrum juist een positief effect zou hebben op gezondheid en welzijn. **Dat hoeft niet per definitie voor de hele gemeenschap of zelfs het grootste deel ervan te gelden.**

Reactie De Rolleman: Het is uiterst schokkend dat 'professionals' hier spreken over mentale problemen binnen onze gemeenschap alsof zij beschikken over medische gegevens van alle Sinti en Roma. Dit roept ernstige vragen op over de herkomst van deze informatie en kan duiden op onrechtmatige verwerking van bijzondere persoonsgegevens, in strijd met artikelen 9 en 10 AVG.

Bovendien worden culturele waarden, tradities en het wonen op een woonwagencentrum opnieuw geobserveerd en geframed als 'stoorzenders' of oorzaken van problemen, alsof onze cultuur zelf een obstakel vormt voor het functioneren binnen de dominante samenleving. Dit is geen objectieve analyse, maar een vorm van stigmatiserende inmenging en etnische observatie die de waardigheid en autonomie van een beschermde minderheidsgroep ondermijnt.

Voorzieningengebruik beperkt en mismatch met zorgsysteem

Sinti en Roma maken minder gebruik van gezondheidsvoorzieningen, **deels vanwege zorgkosten en culturele verschillen.** Sommige Roma hebben geen volledige zorgverzekering of hebben helemaal geen zorgverzekering omdat zij ongedocumenteerd zijn. Er is volgens de respondenten (Ondervraagde) ook een mismatch tussen het Nederlandse zorgsysteem en de culturele gebruiken van de gemeenschappen, zoals de wens om langdurig bij opgenomen familieleden te blijven en specifieke hygiëne-eisen bij thuiszorg. **Ook wantrouwen jegens de 'buitenwereld' kan hierbij een rol spelen.**

Reactie De Rolleman: Het is uiterst problematisch dat ‘professionals’ spreken over het zorggebruik, de verzekeringsstatus en de culturele gebruiken van Sinti en Roma alsof zij beschikken over volledige en gedetailleerde informatie over een hele gemeenschap. Dit roept ernstige vragen op over de observaties en herkomst van deze gegevens en kan duiden op onrechtmatige verwerking van bijzondere persoonsgegevens, waaronder etnische afkomst en gezondheidsinformatie, wat onder artikelen 9 en 10 AVG strikt verboden is zonder rechtmatige grondslag.

Grote impact van de coronapandemie op gemeenschap

Tot slot heeft de coronapandemie op Sinti en Roma in Nederland een grote impact gehad. Sommige respondenten geven aan dat het zwaar was om elkaar zo weinig te zien. Andere respondenten geven aan dat zij familie wel zijn blijven zien, hierdoor liepen zij meer risico op besmetting. Daarnaast is de gezondheidssituatie van Sinti en Roma over het algemeen minder goed, en hierdoor hebben relatief meer mensen ernstige gezondheidsproblemen ervaren door corona.

Reactie De Rolleman: De coronapandemie wordt hier beschreven alsof Sinti en Roma als groep ‘meer risico namen’ of ‘meer ernstige gevolgen hadden’, zonder dat duidelijk is waar deze informatie vandaan komt.

Het is zeer zorgelijk dat er teksten zijn, over besmettingsgedrag, gezondheid en familiecontact alsof zij beschikken over volledige medische gegevens van een hele gemeenschap. Dat kan wijzen op het verzamelen of veronderstellen van gevoelige informatie over etnische afkomst en gezondheid, wat volgens de AVG alleen onder zeer strikte voorwaarden mag.

Daarnaast worden normale culturele gewoonten — zoals het belang van familiecontact, zeker in moeilijke tijden — gepresenteerd alsof ze een probleem vormen. Dat is geen neutrale beschrijving, maar een oordeel vanuit de dominante cultuur. De echte oorzaken o.a. het tekort aan woonwagenstandplaatsen, wordt nauwelijks benoemd. Door dit soort observaties ontstaat een eenzijdig en stigmatiserend beeld dat geen recht doet aan de werkelijkheid van een beschermde minderheidsgroep.

Bron: Monitor Sociale Inclusie Roma en Sinti 2023 - Pagina 13

Discriminatie

Weinigen hebben discriminatie gemeld bij de politie of antidiscriminatiebureaus, wat leidt tot de verwachting dat discriminatie niet snel zal afnemen. Professionals verschillen in (h)erkenning van ervaren discriminatie De geïnterviewde professionals verschillen in hun erkenning van de door Sinti en Roma ervaren discriminatie: terwijl sommigen zich actief inzetten tegen discriminatie, zijn er ook professionals die wel erkennen dat er discriminatie is, maar dat Sinti en Roma soms ook te snel in een slachtofferrol vervallen en hun eigen aandeel in een bepaalde situatie niet voldoende inzien.

Reactie De Rolleman: In deze passage beoordelen ‘professionals’ discriminatie alsof zij bevoegd zijn om klachten te wegen of strafbare feiten te interpreteren. Dat zijn ze niet. Ze spreken zonder kennis van zaken, zonder feiten en zonder juridische bevoegdheid. Hun meningen worden toch gepresenteerd als objectieve inzichten, waardoor discriminatie wordt gebagatelliseerd en de verantwoordelijkheid bij de slachtoffers wordt gelegd. Dit maakt de monitor niet neutraal, maar een verzameling vooroordelen en observaties die stigmatiserend werken voor een beschermde minderheidsgroep.

Reactie en Analyse van De Rolleman op de Monitor Sociale Inclusie Roma en Sinti 2023, inclusief in kennisstelling en Vervolgstappen

Institutioneel beleid en vertrouwen

Vergroten van vertrouwen in overheid

Het vergroten van vertrouwen in de overheid wordt als uitdagend gezien, waarbij het standplaatsenbeleid een sleutelrol speelt. Zowel professionals als Sinti- en Roma-respondenten zien mogelijkheden voor verbetering, zoals het nakomen van beloftes, **het inzetten van intermediairs**, en het stimuleren van Sinti en Roma om actief te worden in de lokale politiek.

Reactie De Rolleman: In deze passage wordt opnieuw gedaan alsof ‘professionals’ een neutrale rol spelen, terwijl zij zelf belang hebben bij het in stand houden van problemen. Het idee dat vertrouwen in de overheid moet worden vergroot via ‘intermediairs’ komt niet vanuit de gemeenschap, maar vanuit dezelfde professionals die als intermediair werken en daarmee hun eigen positie veiligstellen.

Woonwagengewoners hebben herhaaldelijk aangegeven rechtstreeks met gemeenten te willen spreken, zonder tussenpersonen. Toch wordt in deze monitor de inzet van intermediairs gepresenteerd als oplossing, terwijl dit juist een belangenconflict creëert: wanneer gemeenten wél direct met bewoners in gesprek gaan, verliezen deze intermediairs hun bestaansrecht.

Dit maakt de monitor niet onpartijdig, maar een document waarin professionals hun eigen rol legitimeren door problemen te benoemen die zij vervolgens zelf mogen ‘oplossen’. Dat is geen objectieve analyse, maar een vorm van zelfbevestiging die de gemeenschap niet dient.

Bron: Monitor Sociale Inclusie Roma en Sinti 2023 - Pagina 14

Conclusie

Uit elke meting sinds 2013 komt naar voren dat de hoop met name gevestigd is op de jongere generaties. Voor hen bestaat de hoop dat zij, met name op het gebied van onderwijs, een meer positieve ontwikkeling doormaken en dat dit zal doorwerken op andere levensdomeinen zoals de positie op de arbeidsmarkt en een betere bestaanszekerheid. In deze monitor lijken we daar de eerste voorzichtige signalen voor te zien. Verschillende professionals benoemen dat de jonge ouders zelf vaak meer onderwijs hebben genoten, **dat zij hierdoor het belang van goede educatie inzien en dat zij hun kinderen vervolgens stimuleren en meer kunnen helpen. Logischerwijs zijn een deel van deze jonge ouders de tieners waar in 2013 voor het eerst over gesproken is.**

Ondanks deze hoopvolle ontwikkeling voor de jongere generaties lijkt de doorwerking naar andere levensdomeinen nog niet gerealiseerd. Vaak is er nog sprake van een kwetsbare arbeidsmarkt- en gezondheidspositie. **Bovendien wijzen de uitkomsten uit deze vierde vervolgmeting vooral op de grote afstand die Sinti en Roma voelen ten opzichte van de Nederlandse samenleving.** Zij voelen zich zeer vaak gediscrimineerd op allerlei levensterreinen, hebben zeer weinig vertrouwen in instanties en voelen zich beperkt in het kunnen leven volgens hun cultuur. **Vooral het deel van de Sinti en Roma dat in een woonwagen wenst te leven is ontevreden over de manier waarop de overheid met hen omgaat.**

Een belangrijke vraag is in hoeverre de positie van Sinti en Roma verklaard kan of dient te worden vanuit hun culturele achtergrond. Er bestaat een groot aantal parallellen tussen kwetsbare groepen in het algemeen en de positie van Sinti en Roma. Zo weten we dat de onderwijspositie van kinderen met een migratieachtergrond grotendeels samenhangt met het opleidingsniveau van de ouders (De Boom et al., 2023) en niet met de migratieachtergrond.

De verwachting is dat dit ook zal gelden voor Sinti- en Roma-kinderen waarvan de ouders vaak zelf weinig onderwijs hebben genoten. Maar ook de arbeidsmarktpositie en gezondheidspositie komt op veel vlakken overeen met personen met een lager opleidingsniveau en sociale klassen aan de onderkant van de samenleving (Malowski et al., 2020; CBS, 2023; Vrooman et al, 2023).

Het is eveneens waarschijnlijk dat Sinti en Roma meer negatieve effecten hebben ondervonden van de COVID-19 crisis dan de gemiddelde populatie, vanwege hun vaak al kwetsbare positie voor het uitbreken van de pandemie.

Behalve grote overeenkomsten met andere groepen in een kwetsbare positie in Nederland, is er ook een aantal culturele aspecten dat van invloed is op de positie van Sinti en Roma en de manier waarop zij zich verhouden ten opzichte van gemiddeld in de Nederlandse samenleving. Zo werd in het verleden, vanuit de cultuur gezien, minder belang gehecht aan het volgen van onderwijs vanwege het rondtrekkende bestaan, de beroepen die men beoefende, opvoeding en rollenpatronen.

De afgelopen decennia is het denken over het onderwijs langzaamaan veranderd en geven anno nu zowel Sinti en Roma zelf als professionals aan dat onderwijs steeds belangrijker gevonden wordt. Vanuit de Sinti- en Roma-cultuur zijn er ook sterke ideeën over de manier waarop men rondkomt. Zo geven veel Sinti en Roma aan het liefst zelfstandig ondernemer te zijn, is het ongebruikelijk om te werken voor een baas en worden bepaalde beroepen vermeden in verband met taboes. Dit geldt bijvoorbeeld voor het werken in de zorg vanwege hygiënische voorschriften. Daarbij waren er in het verleden ook andere verwachtingspatronen voor vrouwen en mannen. Zo wordt binnen sommige gemeenschappen van (jonge) vrouwen verwacht dat zij thuisblijven en dus helemaal niet actief zijn op de arbeidsmarkt. Desalniettemin horen we steeds vaker verhalen van vrouwen die werken, maar ook nog vaak verhalen over een sterke uitkeringsafhankelijkheid.

Reactie De Rolleman: De conclusie van de monitor laat een zorgwekkend patroon zien. Er wordt gesproken over 'hoop' die gevestigd zou zijn op de jongere generaties, alsof het wenselijk is dat zij afstand nemen van hun eigen cultuur en zich aanpassen aan de dominante samenleving. Dit is geen neutrale constatering, maar een vorm van verboden inmenging: jongeren worden gepresenteerd als instrumenten voor culturele verandering, onder het mom dat dit 'positief' zou zijn.

Professionals benadrukken dat jonge ouders meer onderwijs hebben genoten en daardoor 'het belang van educatie' beter zouden inzien. Daarmee wordt gesuggereerd dat eerdere generaties dit niet deden, terwijl dit een stereotype is dat geen recht doet aan de werkelijkheid. Bovendien wordt een hele generatie kinderen uit 2013 nu opnieuw benoemd als doelgroep voor verandering, wat laat zien dat hier sprake is van een langetermijnstrategie gericht op culturele assimilatie.

Ondanks deze zogenoemde 'hoopvolle ontwikkelingen' wordt vervolgens gesteld dat de doorwerking naar andere levensdomeinen nog niet zichtbaar is.

Landelijke woonwagenvereeniging De Rolleman

Adres: Molenland 13, 3648nn Wilnis

Tel: 0625033295

KVK: 90269861

E-mail: vereniging-de-rolleman@hotmail.com

Website: www.verenigingderolleman.nl

